

Bygga med BASTA

- Resultat från pilotprojekt Moholm - Falköping

Hur långt kan man "Bygga med BASTA" dvs. bygga och underhålla infrastruktur utan farliga ämnen? Den frågan ställdes i projektet med samma namn. I olika pilotprojekt har användningen av farliga ämnen i material och kemiska produkter följts upp. Resultatet från pilotprojekt Moholm – Falköping, som är en kontaktlednings-upprustning, redovisas i detta infobladd. Projektet har bidragit med nya erfarenheter och kunskaper om giftfritt anläggningsbyggande.

Bygg- och anläggningsprodukter är prioriterade produktgrupper där kraftfulla insatser krävs för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Fortfarande innehåller en alltför stor andel av byggprodukterna på marknaden ämnen med oönskade egenskaper och i många fall saknas information om en varus innehåll. Trafikverket har implementerat arbetsätt och kravställande på farliga ämnen i material, varor och kemiska produkter för att minska kostnader och miljöpåverkan samt bidra till en Giftfri Miljö.

Under 2015-2017 har Trafikverket tillsammans med Infranord och BASTA genomfört projektet Bygga med BASTA för att ytterligare utveckla incitament och drivkrafter för ett giftfritt byggande inom järnvägsanläggning.

Pilotprojekt ger kunskap och erfarenhet

Inom ramen för Bygga med BASTA har sedan tidigare två pilotprojekt inom anläggning väg slutförts, ett investeringsprojekt RV 49 Gustavstorp – Rude och en underhållsentreprenad i driftområde nordvärmland.

Pilotprojektet Moholm – Falköping är det tredje pilotprojekt som genomförs. I projekten har man mätt hur långt det i nuläget är möjligt att bygga utan kemiska produkter, material och varor som innehåller farliga ämnen. Resultatet av genomförda pilotprojekt ger en bra bild av nuläget och bidrar med erfarenheter för fortsatt arbete för att fasa ut farliga ämnen från anläggningsprodukter.

Trafikverkets krav på farliga ämnen i entreprenadupphandling

Farliga ämnen finns både i kemiska produkter och material och varor.

Trafikverkets krav på farliga ämnen återfinns i följande riktlinjer:
Kemiska produkter – granskningskriterier och krav för Trafikverket (TDOK 2010:310).

Material och varor – krav och kriterier avseende farliga ämnen (TDOK 2012:22).

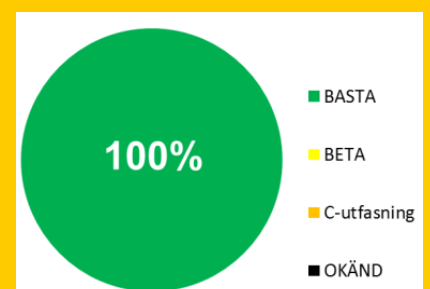
Trafikverkets kriterier för bedömning av material och kemiska produkter är harmoniserade med BASTA som är byggsektorns initiativ för att fasa ut farliga ämnen. Material och kemiska produkter klassas i olika grupper utifrån dess kemiska innehåll.

Trafikverkets långsiktiga mål

Trafikverkets kemikalieanvändning ska vara långsiktigt hållbar. Material, varor och kemiska produkter ska ingå i giftfria och resurseffektiva kretslopp. Människa och miljö ska inte påverkas negativt.

Inga farliga ämnen i Trafikverkets verksamhet – 100 % Grönt

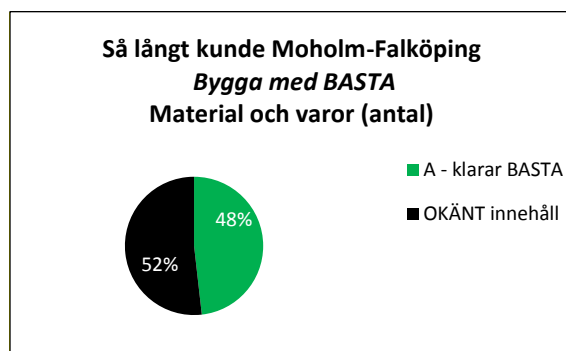
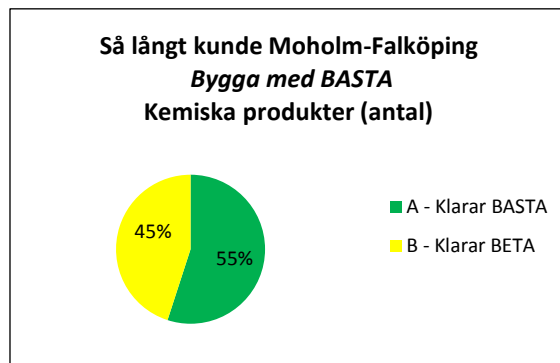

Projekt Moholm – Falköping

Västra stambanan som går mellan Göteborg och Stockholm är en av Sveriges viktigaste och hårdast belastade järnvägar med en årlig transport av sju miljoner resenärer och sex miljoner ton gods. Projektet Moholm – Falköping är en delsträcka i upprustning av västra stambanan Laxå – Falköping där dagens kontaktledningssystem är i stort behov av utbyte. I projektet byts kontaktledningar, stolpar, kablar, strömförsörjningssystem och fundament ut på en sträcka om 5,6 mil dubbelspår. Moholm – Falköping utgjorde pilotprojekt till Bygga med BASTA under dryga två år, från projektering till slutfört byggande.

Resultat i pilotprojektet

För kemiska produkter lyckades man bygga med BASTA till 55 %. För material och varor byggde man med BASTA till 48 %. För material och varor levererade Trafikverkets materialservice 80 % av antalet och Infranord 20 %.

Kemiska produkter

Antal: 20 st. Total ca vikt: 20 ton
Storvolymprodukter: Drivmedel

Material och varor

Antal: 739 st. Total ca vikt: 3500 ton
Storvolymprodukter: Linjestolpe med fot, avspänningsvikt, linor och fundament

Moholm – Falköping

Projektets omfattning:

- 5,6 mil dubbelspår
- El-, Signal- Telearbeten (EST arbeten)
- Ny utrustning som installeras är kontaktledningar, stolpar, kablar, strömförsörjningssystem och fundament
- Kostnad beräknad till 200 miljoner kr
- Totalentreprenad
- Projektering 2015
- Byggstart januari 2016
- Slutbesiktning 2017

Erfarenheter från projektet

Det går att göra en kontaktlednings-upprustning utan kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen.

Ett aktivt produktvalsarbete lönar sig. I projektet utfördes ett fördjupat produktvalsarbete för kemiska produkter innehållande riskminskningsämnen, Grupp B-BETA. Av totalt 5 st. produkter identifierades 2 st. tekniskt fullvärdiga alternativ som uppfyllde kriterierna för Grupp A-BASTA. Båda produkterna, en märkspray och ett smörjmedel med rostlösande verkan, testades praktiskt i projekt. Produktvalsarbetet visar att det är möjligt att minska antalet kemiska produkter innehållande riskminskningsämnen med 40 %.

Det finns fortfarande många material och varor där information om innehåll saknas, där leverantörskontakter och branschsamverkan är avgörande i arbetet med att tillgängliggöra information om innehåll i varor. Täta kontakter och uppföljning ger bra resultat.

Verifiering av innehållet av farliga ämnen i material och varor sker via samtliga nu tillgängliga sätt, d v s via registrering i BASTA, bedömning i Byggvarubedömningen eller SundaHus samt via Leverantörsintyg.

Det finns fortfarande en stor mängd varor där information om innehåll bedöms vara relativt okomplicerat att tillhandahålla, vilket visar på fortsatt behov av breda leverantörskontakter och tydligt kravställande.

Engagerade medarbetare med kunskap om nyttan av giftfritt byggande och om Trafikverkets krav för farliga ämnen i kemiska produkter och material och varor är framgångsfaktorer för att påskynda arbetet mot giftfritt anläggningsbyggande.

På Trafikverkets webbsida finns information om krav på farliga ämnen i material och kemiska produkter, www.trafikverket.se/kemikaliehantering. På webbsidan hittar du också fullständig projektdokumentation från Bygga med BASTA.

Har du frågor om projektet Bygga med BASTA eller Trafikverkets kemikaliehantering, kontakta:

Malin Kotake, Nationell samordnare material och kemiska produkter Malin.kotake@trafikverket.se

Malena Bengtsson, Miljöspecialist material och kemiska produkter Malena.bengtsson@trafikverket.se